

ESKOM TRANSMISSIE
MMAMABULA & MATIMBA TRANSMISSION INTEGRATION
PROJECTS
PUBLIEKE VERGADERING / PUBLIC MEETING
14 APRIL 2007: 12:00 – 14:00
KOSHUISSAAL - STEENBOKPAN

Item No.	Bespreking / Discussion	Aksie / Action
1.	<p><i>WELCOME & OPENING / WELKOM & OPENING</i></p> <p>Dr Dawid de Waal het die vergadering ge-open en almal verwelkom. Hy het homself voorgestel as fasiliteerder wat ook as voorsitter sal optree. Hy het genoem dat die voorleggings in Engels gedoen sal word maar dat betrokkenes kan deelnaam in die taal van hulle keuse en hy dan sal vertaal indien nodig.</p> <p><i>Dr Dawid de Waal opened the meeting and welcomed everyone. He indicated that the presentations will be in English but that attendees can ask questions in the language of choice and he will translate as necessary.</i></p> <p>Dr de Waal het die studie span voorgestel. Daar is gewoonlik twee spanne met hierdie tipe projek – die applikant (aansoeker) en die aangestelde konsultant. <i>Dr de Waal introduced the study team. There are two teams on this type of project – the applicant and the appointed consultant.</i></p> <p>Applikant / Applicant:</p> <ul style="list-style-type: none">> Mamokete Mafumo: Eskom Transmissie – Projek Bestuurder / <i>Eskom Transmission – Project Manager</i>> Mfundi Songo: Eskom Planning> Koos vd Merwe: Eskom Transmissie – Onderhandelaar / <i>Eskom Transmission – Negotiator</i>> Richard Chinzvende: Eskom Distribution <p>Konsultant / Consultant:</p> <ul style="list-style-type: none">> Moses Mhlangu: Margen Industrial Services – Lead Consultant> Jonel Boonzaaier: Margen Industrial Services – Publieke Deelname / <i>Public Participation</i>> Solly Mohlala: Margen Industrial Services> Stuart Dunsmore: PBAI – Projek Bestuurder – OIS Proses / <i>Project Manager – EIA Process</i>> Marti Moolman: Afrosearch – Publieke Vergadering Spesialis / <i>Public Meeting Specialist</i>> Dawid de Waal: Afrosearch – Fasiliteerder / <i>Facilitator</i>	

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

Item No.	Bespreking / Discussion	Aksie / Action
2.	<p>INTRODUCTION, MEETING RULES AND PROPOSED AGENDA / INLEIDING, VERGADERING REELS EN VOORGESTELDE AGENDA</p> <p>Die Agenda is aanvaar en is aangeheg in Aanhangsel 1. <i>The Agenda was accepted and is attached in Annexure 1.</i></p> <p><i>Proposed that old-fashioned meeting be held – please work through the chairman when asking questions. If you ask something or make a comment, please say your name as well for the minutes. Please note that everyone will get a chance to ask their questions – this will be a structured meeting according the Agenda. Please keep questions till after the presentations have been completed.</i></p> <p>Daar word voorgestel dat 'n outydse vergadering gehou moet word – werk asseblief deur die voorsitter wanneer vrae gevra word. Indien u iets vra of kommentaar wil lewer, noem asseblief u naam vir die neem van notules. Neem kennis dat almal 'n kans sal kry om vrae te vra – hierdie is 'n gestruktureerde vergadering volgens die Agenda. Hou asseblief die vrae vir na afloop van die voorleggings.</p> <p>Die bywoningsregister is aangeheg as Aanhangsel 2. <i>The Attendance Register is attached as Annexure 2.</i></p>	
3.	<p>DESCRIPTION OF THE EIA PROCESS/ BESKRYWING VAN DIE OIS PROSES</p> <p><i>The purpose of the Environmental Impact Process is that when someone wants to carry out certain activities (as defined by the legislation – list of activities) an assessment must be done to determine what the impact of this activity will be on the environment. An Environmental Impact Assessment (EIA) must be done by an independent consultant. The Applicant cannot do the EIA, but will appoint the consultant and also pay for them. This is tricky, because if the applicant pays for the consultant, how can the consultant be independent. There are various ways to verify this. The consultant must complete a form stating their independence and the consultant also cannot have shares in the Applicant's business or obtain more than a certain % of work from the Applicant.</i></p> <p><i>There are two phases to any EIA – the Scoping Phase and the Environmental Impact Phase. During the Scoping Phase you find out who the people are that might be affected by this project and also then what issues you will investigate in the next phase. A Scoping Report will be drawn up and submitted to the public for comment – then this report will be finalised and submitted to the relevant authority for approval. Once this report has been approved, the following phase will start.</i></p> <p><i>During the EIR phase, the issues as identified in the previous phase will be investigated and further consultation will take place. An EIR will be drawn up and submitted to the public for comment. This report will then be finalised and submitted to the relevant authority.</i></p>	

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

Item No.	Bespreking / Discussion	Aksie / Action
	<p><i>For these projects, the National Department of Environmental Affairs and Tourism (DEAT) will deliver and RoD (Record of Decision). This decision cannot be made by the applicant and/or the consultant – the department makes the final decision on this, based on the recommendations in the mentioned reports. Will deliver one of 3 types of RoD: a. No, the project cannot continue; b. Yes, the project can continue; c. Yes, the project can continue but with certain conditions.</i></p> <p><i>Once DEAT has taken a decision, stakeholders have 30 days to lodge their appeal. The consultants need to notify all I&APs on the database of the RoD within 10 calendar days of receiving the RoD. The appeal must be substantial – you cannot lodge appeal just because you don't like the RoD – you must have facts. As DEAT delivers the RoD, the appeal will be heard by the Minister of Environmental Affairs and Tourism.</i></p> <p><i>The public have three ways to give insets to the projects: a. by attending meetings, b. by giving comments on the reports and c. by appealing the RoD.</i></p> <p><i>Please note that 4 projects will be discussed today and not all 4 are in the same phase of the EIA Process.</i></p> <p><i>The consultants also take note of the fact that there are various rumours doing the rounds that Eskom has bought the property for the substation and has therefore decided where the substation should be. This is not the case. No activity is allowed to start unless a positive RoD has been received from the relevant authority.</i></p> <p>Die doel van die Omgewings Impak Proses (OIS) is dat wanneer iemand 'n sekere aktiwiteit wil onderneem (lys van aktiwiteite, soos gedefinieer deur wetgewing) moet 'n ondersoek gedoen word om te bepaal wat die impak van hierdie aktiwiteit op die omgewing gaan wees. 'n OIS moet gedoen word deur 'n onafhanklike konsultant. Die applicant kan nie die OIS doen nie, maar sal 'n konsultant aanstel en ook betaal vir die konsultant. Hierdie kan problematies wees, want hoe kan die konsultant onafhanklik wees indien die applicant daarvoor betaal. Daar is verskeie maniere om hierdie te verifieer: die konsultant moet 'n vorm voltooi wat stel dat hulle onafhanklik is en verder mag die konsultant nie aandele he in die applicant se besigheid nie en ook nie meer as 'n sekere persentasie werk doen vanaf die applicant nie.</p> <p>Daar is twee fases vir 'n OIS – die Bestekopname Fase en die Omgewingsimpak Fase. Tydens die Bestekopname Fase word daar uitgevind wie die mense is wat potensieel deur hierdie projek geraak kan word en ook dan watter kwessies ondersoek moet word in die volgende fase. 'n Bestekopname Verslag word opgetrek en dan beskikbaar gestel aan die publieke vir kommentaar – hierdie verslag word dan gefinaliseer en ingedien by</p>	

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

Item No.	Bespreking / Discussion	Aksie / Action
	<p>die betrokke department vir goedkeuring. Wanneer hierdie verslag aanvaar word, kan daar met die volgende fase begin word.</p> <p>Tydens die Omgewingsimpak Fase word die kwessies ondersoek soos in die vorige fase geïdentifiseer en verdere konsultasie vind dan plaas. 'n Omgewingsimpak Verslag word dan opgetrek en beskikbaar gemaak vir publieke kommentaar. Hierdie verslag word dan gefinaliseer en ingedien by die betrokke department.</p> <p>Vir hierdie projekte, sal die Nasionale Departement van Omgewingsake en Toerisme (DEAT) die RoD (Rekord van Besluitneming) lewer. Hierdie besluit kan nie deur die konsultant en/of die applicant geneem word nie – die DEAT neem die finale besluit gebaseer op aanbevelings van die konsultant. Die department sal een van drie besluite nie: a. nee die projek kan nie voortgaan nie, b. ja, die projek kan voortgaan; en c. ja, die projek kan voortgaan met sekere voorwaardes.</p> <p>Wanneer DEAT die besluit geneem het, het belanghebbendes 30 dae om appel aan te teken. Die konsultante moet alle geregistreerde I&APs op die databasis binne 10 kalender dae in kennis stel van die RoD vandat dit ontvang is. Die appel must “substance” he – jy kan appelleer omdat jy nie van die besluit hou nie – daar moet feite wees. Omdat die RoD uitgereik word deur DEAT, sal die Minister van Omgewingsake en Toerisme die appel aanhoor.</p> <p>Die publieke het drie maniere om deel te neem aan die proses: a. deur insette te gee by vergaderings, b. duer kommentaar te lewer op die verslae en c. deur die appel proses.</p> <p>Neem asseblief kennis dat 4 projekte vandag bespreek sal word en dat die projekte nie almal op dieselfde fase is in die OIS proses nie.</p> <p>Die konsultante neem ook kennis van die feit dat daar verskeie “rumours” die rondte doen dat Eskom reeds die grond gekoop het vir Delta substasie en dus besluit het waar die substasie gaan wees. Dit is nie die geval nie. Alvorens n positiewe RoD ontvang is vanaf die betrokke regeringsdepartement mag daar nie begin word met die aktiwiteit nie.</p>	
4.	<p>TECHNICAL PRESENTATIONS / TEGNIESE VOORLEGGINGS</p> <p>PRESENTATION OF PROPOSED PROJECTS / VOORLEGGING VAN VOORGESTELDE PROJEKTE – STUART DUNSMORE</p> <p>NOTA: Die aanbieding is in Engels vervat soos tydens die vergadering.</p> <p>There are 4 projects – many have heard quite a bit about two projects – other two projects need to be introduced to you and for us to get comments, and also</p>	

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

Item No.	Bespreking / Discussion	Aksie / Action
	<p>to give an update on the first two projects.</p> <p>Complaints about not yet knowing where lines and substation will go – we need to keep I&APs involved – for feedback – so your feedback is invaluable to us.</p> <p>5 projects:</p> <p>3 x 400kV transmission power lines from Matimba B PS (Medupi PS) – operational by 2010 – to Marang and Dinaledi SS near Rustenbrug and Brits. 4 x 400kV transmission power lines from Mmamabula PS to Delta ss. 4 x 400kV transmission power lines from Medupi PS to Delta ss and Delta ss 6 x 765kV transmission power lines from Delta ss to Epsilon ss (near Potchefstroom).</p> <p>Please see schematic presentation showing all projects and how they relate to each other, as well as slides showing where each project is in EIA Phase.</p> <p>1. Matimba – Marang and Dinaledi Project: 3 x 400kV transmission power lines from Medupi PS to Marang and Dinaledi Substations Currently in EIA Phase – SR was submitted for public comments during last year – SR to authorities at the end of last year – have now given us feedback and as a result we have now moved into the EIA Phase. EIR is currently being compiled and should be made available by the end of April.</p> <p>It is intended that all the lines will run close to existing infrastructure. This appears to be the route with the least environmental impact, because all development is confined to one area.</p> <p>Once EIR is made available for comment, you will have chance to review the document. We will have meetings again with you to present this.</p> <p>2. Mmamabula-Delta Project: 4 x 400kV transmission power lines from Mmamabula PS to Delta SS Still in the Scoping Phase for this project – at the end of public review and want to submit final SR to authorities by end of next week. Will then move into EIA Phase and specialists will be coming into the field for studies and will be seeing landowners.</p> <p>An Addendum Report was made available for public comment – various alternatives were considered and important to note is that all these alternatives contained in the Addendum Report will be investigated in the following phase. (In fact the entire study area, will be considered during the next phase).</p> <p>3. Matimba B – Delta SS Project: 4 x 400kV transmission power lines from Matimba B PS (Medupi) to Delta SS and Delta SS This project has started and we are currently in the Scoping Phase. This is the first public meetings for this project in this area.</p> <p>The Scoping Report, indicating the proposed sites for the substation, will be released for public comment in the next couple of weeks.</p>	

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

Item No.	Bespreking / Discussion	Aksie / Action
	<p>4 locations have now been identified for Delta SS – Kromdraai (Eskom property), Zandnek (strategic, as this property is at the bend of the existing infrastructure), Minnaarspan (if lines from Mmamabula will be in the northern area, close to the coal-field area) and property north of existing Grootegeluk mine (property belonging to the mine, if lines from Mmamabula will follow northern routes)</p> <p>4. Delta-Epsilon: 6 x 765kV transmission power lines from Delta SS to Epsilon SS</p> <p>This project has started and we are currently in the Scoping Phase. The 765kV lines are biggest in the world and have a servitude of 80m per line. The towers are approximately 55m high. 765kV lines are for long-distance transmission of power.</p> <p>The report phase has not started and meetings will be held once the SR is made available for public comment.</p> <p>The Industrial Corridor is being considered to place all lines alongside each other without any separation distance. We are also considering Eskom's requirement of two lines next to each other, then 2km separation distance, then two lines, another 2km separation distance and then the final two lines. Please note that the 2km separation distance is a minimum distance and could be more.</p> <p>Way Forward:</p> <p>Marang-Dinaledi – EIR for public comment by end of April</p> <p>Mmamabula-Delta – SR finalised to submit to DEAT by end of next week (20 April)</p> <p>Matimba-Delta and Delta SS – SR for public comment in next week or two</p> <p>Delta-Epsilon – SR for public comment in next couple of months (end May)</p> <p>PRESENTATION ON ESKOM SERVITUDE PROCESS / VOORLEGGING VAN ESKOM SERWITUUT PROSES – KOOS VAN DER MERWE</p> <p>Note: This presentation is in Afrikaans as done by Speaker</p> <p>Wie is Eskom en hoe verkry hulle eiendom en regte oor eiendom?</p> <p>Eskom Holdings Ltd bestaan ingevolge die Eskom Conversion Act 13 of 2001. Eskom het net een aandeelhouer en dit is die Staat (Dept of Public Enterprises). Eskom se verskillende groepe, Krag Ontwikkeling, Transmissie en Distribusie het elkeen sy eie lisensie wat deur die Nasionale Energie Reguleerder uitgereik is.</p> <p>Eskom Transmissie se lisensie verplig hom om te verseker dat elektrisiteit vanaf die kragstasie vervoer word na alle areas in Suid Afrika vanwaar dit</p>	

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

Item No.	Bespreking / Discussion	Aksie / Action
	<p>versprei word deur Distribusie. Transmissie moet ook verseker dat die kraglyn netwerk onderhou word om te verseker dat die kwaliteit van voorsiening voldoen aan die voorgeskrewe standard. Transmissie is afhanklik van grondeienaars in Suid Afrika om die lyne oor hulle eiendom te bou ten einde elektrisiteit aan die verbruikers te voorsien.</p> <p>Eskom moet met elke grondeienaar onderhandel wat deur die kraglyn geraak word waarna regte by die Akte kantoor geregistreer moet word. Onderhandelings word gedoen sodat die grond eienaars se regte volgens die konstitusie respekteer word. Eskom is 'n regerings instelling en moet aan al die wetgewing voldoen aangaande die verkryging van regte en die vergoeding daarvoor.</p> <p>Die Elektrisiteits Regulasie Wet, No, 4 van 2006 in afdeling 27 (1) bepaal: (indien GEEN ooreenkoms met die grondeienaar bereik kan word nie) Die Staat mag, om aan die vereistes van die Wet te voldoen, grond of enige reg in, oor of in belang van die eiendom, onteien namens die lisensie houer. Die Konstitusie van Suid Afrika, Wet 108 van 1996, afdeling 25: Eiendom mag onteien word: (2) a vir 'n publieke doelwit of in publieke belang B onderworpe aan vergoeding</p> <p>(3) vergoeding moet regverdig wees en 'n balans skep tussen publieke belang en die belang van die persoon wat geaffekteer word,...</p> <p>Met betrekking tot: Die huidige gebruik van die eiendom; Die geskiedenis van die aankoop en gebruik van die eiendom; Die markwaarde van die eiendom.</p> <p>Die Onteieningswet No. 63 van 1975 Afdeling 12: a. in die geval van enige eiendom, uitsluitend 'n reg, behalwe geregistreerde minerale regte, die som van – i. die bedrag wat die eiendom sou behaal indien dit op die datum van kennisgewing op die ope mark verkoop is aan 'n gewillige koper deur 'n gewillige verkoper; en ii. 'n bedrag om te vergoed vir enige werklike finansiële verlies veroorsaak deur die onteiening; b. in die geval van 'n reg, uitgesluit 'n geregistreerde minerala reg, 'n bedrag om te vergoed vir enige werklike finansiële verlies veroorsaak deur die onteiening of die verkryging van die reg.</p> <p>Opsomming:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eskom word 100% deur die Staat besit en si verplig om 'n noodsaaklike diens te verskaf. • Eskom is verplig om eiendom en regte te bekom soos voorgeskryf deur die wet en dit behels eenmalige vergoeding en nie huur nie. • Waardaseis van die Voorgestelde serwituut word gedoen deur onafhanklike professionele waardeerders wat die gewillige koper en gewillige verkoper waarde bepaal. 	

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

Item No.	Bespreking / Discussion	Aksie / Action
	<ul style="list-style-type: none"> • 'n Tweede metode van bepaling van vergoeding is die voor- en na waardasie. • Indien 'n eiendom nie meer ekeonomies bedryf kan word as gevolg van die beoogde Eskom projek nie, sal die eiendom deur Eskom aangekoop word. <p>Please note that the presentations are available on Eskom's website: www.eskom.co.za/eia - and also available on request.</p>	
5.	<p>BESPREKING / DISCUSSION</p> <p>Verskeie kwessies is ge-opper na die aanbiedings en die is in table format vervat in Aanhangsel 3.</p> <p>Various issues were discussed after the presentation and these are in table format in Annexure 3.</p>	
8.	<p>WAY FORWARD AND CLOSURE / PAD VOORENTOE EN SLUITING</p> <p>Die notules van die vergadering sal beskikbaar wees oor 14 dae. Gaan asseblief die notules na. Indien geen veranderings aangebring word, sal die notules soos hierin vervat as finale notules aangedui word.</p> <p>The minutes of the meeting will be available in 14 days. Please read through the minutes – if no changes to the minutes are received the minutes as indicated above will be accepted as the final minutes of the meeting.</p> <p>Dates to remember / Datums om te onthou:</p> <p>Marang-Dinaledi – EIR for public comment by end of April / Omgewingsimpak Verslag beskikbaar vir publieke kommentaar einde April</p> <p>Mmamabula-Delta – SR finalised to submit to DEAT by end of next week (20 April) / Bestekopname Verslag word gefinaliseer vir inhandiging by DEAT einde volgende week (20 April)</p> <p>Matimba-Delta and Delta SS – SR for public comment in next week or two / Bestekopname Verslag vir publieke kommentaar in die volgende week of twee</p> <p>Delta-Epsilon – SR for public comment in next couple of months (end May) / Bestekopname Verslag vir publieke kommentaar in volgende paar maande (einde Mei).</p>	

AANHANGSEL 1 / ANNEXURE 1: AGENDA

Eskom Matimba & Mmamabula TI Projects

Draft Agenda

DATE / DATUM: 14 April 2007
VENUE / PLEK: Koshuissaal - Steenbokpan
TIME / TYD: 12H00
FACILITATOR / FASILITEERDER: DAWID DE WAAL

AGENDA

1. Welcome & Opening / Welkom & Opening
2. Introduction, Meeting Rules and Proposed Agenda / Inleiding, Vergadering Reels en Voorgestelde Agenda
3. Description of EIA Process / Beskrywing van OIS Proses
4. Technical Presentations / Tegniiese Voorleggings
 - Presentation of Proposed Projects / Voorlegging van Voorgestelde Projekte
 - Presentation on Eskom Servitude Process / Voorlegging van Eskom Serwituut Proses
5. Discussion / Bespreking
6. Way Forward and Closure / Pad Voorentoe en Sluiting

AANHANGSEL 2 / ANNEXURE 2: ATTENDANCE REGISTER / BYWONINGSREGISTER

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

AANHANGSEL 3 / ANNEXURE 3: KWESSIES GE-OPPER TYDENS BESPREKING / ISSUES RAISED DURING DISCUSSION

NO	KWESSIE	KOMMENTATOR	ANTWOORD
1.	Daar sal glad nie toegelaat word dat daar afsonderlik met boere onderhandel word nie, alle grond eienaars sal op dieselfde kriteria vergoed moet word.	Tienie Steenkamp	Dawid de Waal: Ons neem kennis daarvan en dit word ook so aangeteken.
2.	Wil net uitvind van die kaarte – volgens die een stel kaarte loop die lyne oor my huis en volgens die ander stel karate loop die lyne nie naby my plaas nie. Wil nie my huis skuif nie. Die lyne wat Brits toe gaan – is hierdie belyning al gefinaliseer	Hennie Kemp	Stuart Dunsmore: Die lyne waarvan u praat is Marang/Dinaledi lyne – 400kV lyne – Jonel Boonzaaier sal na die vergadering saam met hom na die kaarte kyk. Dawid de Waal: Daar is nie sprake van huis skuif of bestaande strukture skuif nie. In die volgende fase sal die konsultante kyk waar is strukture en lyne word geskuif om hierdie te mis. Stuart Dunsmore: As vraag gaan oor spesifieke detail, kan ons dit na die vergadering bespreek met die kaarte sodat ons die inligting kan aanteken. Stuart Dunsmore:

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

NO	KWESSIE	KOMMENTATOR	ANTWOORD
	<p>en kan dit minder en groter lyne wees – 765kV in plaas van 400kV – is daar daarna gekyk of nie?</p>		<p>This question will be addressed in the EIR. The question is can the 400 lines be upgraded to 765kV?</p> <p>Mfundu Songo: This cannot be done due to stability issues of the network. If only two lines were built and both lines are lost, you will have blackouts. In terms of cost and stability, to upgrade the lines to 765 will not be the ideal solution. Spitskop SS is not geared for 765kV lines – only 400kV. 765kV lines are normally used for longer distances – 400 to 500km – and not for short distances such as lines to Brits.</p>
3.	<p>What will happen to the workers on the farm if the farm is sold to Eskom? Will they be resettled?</p>	Sophie Moklong	<p>Dawid de Waal: Workers on farms cannot be abandoned, part of the negotiation process when property is sold is negotiating about workers on the property.</p>
4.	<p>Wat sal die prosedure wees ten opsigte van vergoeding aan grond eienaars indien daar 'n verlies aan inkomste sou wees as gevolg van die beoogde lyne op hul grond?</p>	Willem Beukes	<p>Koos van der Merwe Indien daar bewys gelewer kan word vir enige finansiële verliese sal Eskom die grond eienaars kan vergoed.</p>
5.	<p>Die skade vergoeding is nie so maklik nie. Daar is 'n bepaalde klein krag lyn (distribusie) waarvan die "schackle" afgebreek het en los gehang het. 'n Kameelperd is dood geskok in die proses. Daar is sustantiewe bewyse soos fotos verklaring en 'n skade vergoeding eis ingedien. Tot op hede is die bepaalde eis al drie keer verloor deur Eskom.</p>	Jan Meiring	<p>Daar is versoek dat Jan Meiring met Richard van Distribusie na afloop van die vergadering die saak kan op neem.</p>

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

NO	KWESSIE	KOMMENTATOR	ANTWOORD
6.	<p>On 14 Dec 1998 the South African Government signed an agreement with the Czech Republic for safe property investment in South Africa by Czech Citizens. I am Czech citizen and have invested millions of rands on my property. Clients will not come to my farm if there is a power line on the property and I will go bankrupt. If you buy a ticket for South Africa, you don't buy the ticket for power stations and power lines, you buy the ticket for a nice holiday in nature.</p>	<p>Jana Visnakova</p>	<p>Stuart Dunsmore: The situation of the international agreements is new to us and we will need to review this information. However, it is important for the consultants at this stage to look at all properties in the same way, regardless of who the owner is. It is also difficult to prove that no tourists will come to a property if there are power lines on the farm – we need information from the landowners to substantiate this and ask for your participation in assisting Anita to determine the impact that power lines will have on tourists to this area. If you wish to participate in the studies, please let us know.</p> <p>You farm is on shallow coal reserves and will likely be mined in future through opencast mining – this is also something that the agreement between RSA and Czech Republic will need to advise you about.</p> <p>Dawid de Waal: Die jag bedryf is nie gereguleer nie en daar is nie baie inligting beskikbaar om te help met wat die impak van byvoorbeeld kraglyne sal wees op die jag bedryf nie. Daar is nie net 'n plaas impak nie, maar ook 'n streeksimpak en bedryfsimpak.</p> <p>Anita Bron: Die resultate wat ek tot op hede gekry het nie van die vraelyste wat ek uitgestuur het, wys dat daar nie 'n beduidende verskil is indien daar lyne oor 'n plaas gaan of</p>

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

NO	KWESSIE	KOMMENTATOR	ANTWOORD
			nie. Ek soek egter nog meer inligting – miskien maak dit 'n verskil indien dit oorsese toeriste is en nie Suid-Afrikaanse toeriste nie, maar ek soek meer inligting om van te werk.
7.	Ek het geen inligting ontvang rakende die impak van kraglyne op toerisme nie. Na wie is hierdie inligting gestuur? Nog 'n kwessie – wat van vliegtuig toegaan – indien daar kraglyne oor die plaas gaan kan mens nie meer daar land nie?	Jan Meiring	Anita Bron: Die vraelyste is gestuur na die Boerevereenigings en ook uitgedeel by publieke vergaderings. Indien daar enige ander mense is wat graag wil deelneem aan hierdie studies, Kan julle asseblief na die vergadering julle details vir my gee dan kan ons vraelyste by julle uitkry. Dawid de Waal: Ons notuleer hierdie kwessie.
8.	Die kraglyne steriliseer wild en beeste.	PA de Beer	Dawid de Waal: Hierdie is genotuleer.
9.	As lyne oor die plaas gaan kan mens nie meer wild vang met die helicopters nie.	Arie Pols	Dawid de Waal: Genotuleer.
10.	What level do you have geological information on the maps? How much dolomite information do you have? There is dolomite in this area, with cavities under the soil. The weight of the power lines will cause sinkholes.	PA de Beer	Stuart Dunsmore: This is important information – can you please show me this information on the maps after the meeting.
11.	Daar is geregtigheid en reg in die lewe. Julle ontnem boere	Boet van der Merwe	Dawid de Waal:

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

NO	KWESSIE	KOMMENTATOR	ANTWOORD
	<p>van hulle reg. Boere het nie regte nie. Hierdie is my eiendom en maak soos ek wil op my grond. My eiendom is my reg en my lewe, dit is onbillik om die lyne oor die boere se grond te sit. Maak 'n lewe uit sy plaas uit. Eskom moet die grond uitkoop dan kan hulle lyne sit net waar hulle wil en daarmee maak wat hulle wil.</p>		<p>Dit is waar dat die individuele grondeienaar reg het op sy grond en as sulks gekonsulteer moet word. Jy mag nie jou buurman benadeel met die uitoefening van jou reg nie. Wat ook hier gebeur is die konsep van gemeenskapsreg. Indien iets in belang is van die gemeenskap, weeg die gemeenskap se kumulatiewe reg swaarder as die individu se reg, maar benadeling van die individu moet geskied teen kompensasie.</p> <p>Dit moet op die regte manier gedoen word – die manier wat die minste impak het – pas gemeenskapsreg toe op manier dat die reg van die individu die minste geraak word.</p>
12.	<p>Het Eskom 'n beleid van indien serwituut verkry het - om jou te vergoed indien jy n kragverbuiker is? Kan jy krag verniet kry, of huur ontvang by Eksom elke maand vir die serwituut oor jou plaas? En derdens, ek het 'n klein stuk grond en die impak van kraglyne op die grond is groter as lyne oor 'n groter plaas.</p> <p>As jy kyk na die waardevermindering op die plaas agv die kraglyne is dit waardevermindering wat elke jaar opbou. Die beswaring op die plaas is permanent en word dit in gedagte gehou wanneer daar vir die grondeienaar betaal word.</p>	AP Grundlingh	<p>Koos van der Merwe: Eskom stel 'n waardeerder aan wat 'n waardasie doen van al die grond. Ons betaal dan 'n eenmalige bedrag uit – Eksom betaal nie maandeliks vir die serwituut nie. Daar is 3 afdelings by Eskom – Generasie, Transmissie en Distribusie en elkeen het sy eie aparte lisensie en as sulks kan ons as Transmissie nie vir jou verniet krag gee nie, want dit word gegee deur Distribusie.</p>
13.	Ek het baie Eskom structure op my plaas en geen	Piet de Beer	Koos van der Merwe:

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

NO	KWESSIE	KOMMENTATOR	ANTWOORD
	kompensasie daarvoor ontvang nie.		Eskom betaal slegs vir die serwituut van Transmissie lyne – 'n grondeienaar sal nie geld ontvang vir 'n distribusie lyn oor sy grond nie, omdat hy voordeel daaruit trek . Waar daar nie voordeel is vir die grondeienaar nie, sal die eienaar vergoed word vir die serwituut op sy plaas.
14.	Daar is twee gegewens: die eerste is die kraglyne gaan gebou word en tweedens daar word 'n impakstudie gedoen. Die enigste bekommernis is dat Anita nie korrekte inligting het nie, want dit is onmoontlik dat die kraglyne nie 'n effek kan he op die toerisme bedryf nie.	Willem Mouton	Anita Bron: Ek het met 50 mense onderhoud mee gevoer, van die 50 mense het 7 mense gese die kraglyne sal nie effek he op toerisme. Dis hoekom ek vra vir nog mense om deel te neem aan die studies sodat ek genoegsame inligting het om te kan se wat die impak van kraglyne is al dan nie op toerisme en jag in hierdie area.
15.	Hoe weet die konsultante wie die grondeienaar is? Ek het by Word of Mouth uitgevind van die projek. Toe ek die plaas gekoop het, het ek binne maande 'n rekening ontvang vanaf Lephalale Munisipaliteit vir grond belasting. So julle weet wie ons is, maar hoekom word ons nie gekontak nie? Waar is die databasis van alle geregistreerde eienaars – Anita moet die databasis gebruik en al daardie grond eienaars kontak vir inligting vir hierdie studies.	Jan Meiring	Jonel Boonzaaier: Dit is waar dat julle geregistreer is by munisipaliteit – was by hulle gewees vir inligting van grondeienaars wat by munisipaliteit geregistreer is, maar wag nog vir die inligting. Daar is verskeie roetes wat ons kan volg om grondeienaars op te spoor. In terme van word of mouth maak ons daarvna gebruik. Aan die begin van die studie doen ons 'n akte soektog wat vir ons dan aandui wie die geregistreerde eienaar is van die grond. Ons gebruik dan verskillende organisasies om mense se kontak inligting te kry en adverteer ook vir die projek. Met spesifieke verwysing na Taaiboschpan Landgoed BK, het ons die Registrateur van Maatskappye gekontak vir julle geregistreerde adres maar

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

NO	KWESSIE	KOMMENTATOR	ANTWOORD
	<p>Mens kan dan geen afleidings maak uit steekproewe se inligting omdat daar nie met almal gekonsulteer is nie.</p>		<p>die kennisname na hierdie adres het teruggekom.</p> <p>Dawid de Waal: Steekproef is nie substantief nie omdat die steekproef nie volledig was nie. Gee Anita kans om met nog mense te konsulteer sodat sy dan behoorlike inligting het om antwoorde te kan gee. Wat betref om mense in kennis te stel van die projek is dit ideal dat mens voordat die projek begin reeds almal se kontak besonderhede het en met hulle kontak. Maar die inligting is nie "instantaneously" beskikbaar nie. Vra ook dat mense hulle bure vertel van die projek en inligting oordra. Konsultant moet wel seker maak dat almal wat geraak kan word se details reg is en wel op die databasis is.</p>
16.	<p>Die issue is regverdige kompensasi vir grondeienaars. Ons is almal redelike mense en vra net 'n redelike kompensasi vir ons grond. Die eiendom se waarde verminder agv die kraglyne so kompenseer my ordentlik en wees redelik met kompensasi.</p> <p>Ek verstaan maar grondeenaar kon dalk twee keer soveel jagters kon gekry het indien hy nie kraglyne oor sy plaas gehad het nie.</p>	Johan Burger	<p>Koos van der Merwe: Wanneer waardasies gedoen word, being ons met strookwaardasie – by weiding soveel per hektaar en wildsplaas soveel per hektaar. Ons doen dan ook 'n voor-en na-waardasie wat se sonder kraglyne is my plaas soveel werd en met kraglyne soveel en daardie verskil betaal Eskom ook uit. En indien jy verlies kan bewys, sal ons dit ook betaal. Ek het motivering nodig om grondeienaars soveel moontlik te kan betaal – bewys hoeveel jy gaan/het verloor en ons dit kan betaal.</p>

STEENBOKPAN PUBLIEKE VERGADERING NOTULES / PUBLIC MEETING MINUTES (FIRST MEETING)

NO	KWESSIE	KOMMENTATOR	ANTWOORD
17.	Sal Koos hom verbind tot onderhandelings met grondeienaars en dat sommige party grondeienaars nie bevoordeel sal word bo ander nie.	Tienie Steenkamp	Koos van der Merwe: Dit is hoekom 'n waardeerder aangestel word en sal dan van die verslag afwerk en sal saamwerk in hierdie opsig.
18.	Word dieselfde bedrag gebruik vir klein en groot plase? Of verskillende bedrae vir verskillende grotes plase?	Hennie Kemp	Koos van der Merwe: Daar is verskillende bedrae vir verskillende grotes plase. Die serwituut waarde wat betaal word is die lengte van die lyn(e) op jou plaas maal met die serwituut breedte – 55m vir 400kV of 80m vir 765kV lyne.
19.	Sekere mense in die area het Duard Barnard aangestel as verteenwoordiger en versoek die mense wat wil om ook deel te word van hierdie groep om by te dra sodat ons uit een mond kan praat – veral met vergoeding en ons gaan baie beter doen deur saam te staan as om elkeen op sy eie te probeer. Kontak ons gerus indien julle wil deel word van hierdie groep.	Johan Burger	Dawid de Waal: Hierdie is ook genotuleer.